

Handläggare
Maj-Stina Samuelsson
Telefon: 08-508 25 623**Till**
Socialnämnden

Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2014

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport
2. Socialnämnden föreslår att kommunstyrelsen antar föreliggande rapport

Gillis Hammar
FörvaltningschefDenise Melin
Avdelningschef

Sammanfattning

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården har under 2014 genomförts vid Skärholmens och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Granskningar har även påbörjats av missbruksvård för vuxna vid Hägersten-Liljeholmens och Kungsholmens stadsdelsförvaltningar. Granskningsarbetet har omfattat myndighetsutövning, från det att en ansökan/anmälan inkommit till nämnden, till att en utredning färdigställts. En uppföljning av tidigare gjorda kvalitetsgranskningar av ekonomiskt bistånd genomfördes under sommaren 2014. Föreliggande rapport sammanfattar dessa granskningar.

Bakgrund

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska individ- och familjeomsorgens verksamheter ur bland annat ett brukarperspektiv med avseende på kvalitet och rättsäkerhet för den enskilde.

Socialtjänstinspektörerna ska vara ett komplement till annan kvalitetsuppföljning för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet i verksamheterna.

Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ- och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”. Lagstiftning, kommunfullmäktiges mål, specifika nämndmål och stadens riktlinjer ska vara styrande för inspektörernas arbete. I socialtjänstinspektörernas arbete ingår att årligen avlämna en rapport över årets verksamhet.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor och behandlats på förvaltningens samverkansgrupp 2015-01-21.

Socialtjänstinspektörernas synpunkter

Utifrån lagstiftningens krav, andra viktiga utgångspunkter samt resultatet från granskningarna har socialtjänstinspektörerna formulerat ett antal övergripande synpunkter. Det är angeläget att beakta dessa i det fortsatta arbetet med att kvalitetsutveckla den sociala barn- och ungdomsvården, missbruksvården och ekonomiskt bistånd i Stockholms stad.

Social barn- och ungdomsvård

Granskningen av myndighetsutövningen gällande den sociala barnvården vid Älvsjö och Skärholmens stadsdelsförvaltning visade på vissa utvecklingsbehov vad gäller kvalitetsarbetet.

I april 2014 träffades en lokal BUS- överenskommelse¹ där Älvsjö, Skärholmens och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar ingår tillsammans med landstinget. Samverkan är ett ständigt pågående utvecklingsområde både internt och externt.

¹ BUS-överenskommelse mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd. KS 2012-08-22.

I socialtjänstlagen (SoL) finns bestämmelser om att en förhandsbedömning som gäller barn i normalfallet ska göras inom 14 dagar. I 58 av sammanlagt 114 granskade förhandsbedömningar överskreds tidsgränsen, det vill säga i 51 % av fallen. Detta är inte förenligt med kravet om rättssäkerhet. Om förhandsbedömningen drar ut på tiden blir situationen rättsosäker för barn och vårdnadshavare. Dessutom blir tiden från anmälan till eventuell utredning och insats längre.

Utredningstiderna om fyra månader hölls i nära 75 procent av de 59 granskade utredningarna vid Skärholmens och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Det är viktigt att den lagstadgade utredningstiden om fyra månader hålls och att beslut om förlängning av utredningstiden finns när så är nödvändigt.

Lagstiftningens bestämmelser om barnets rätt till relevant information och delaktighet ska framgå tydligt i utredningen. Det framkom i begränsad omfattning i de granskade utredningarna om barnet fått relevant information samt barnets och föräldrarnas inställning till utredning, planerade insatser och förslag till beslut. Detta behöver framgå tydligare i utredningarna.

En stor andel av de anmälningar om barn som misstänks fara illa som inkommer till stadsdelsförvaltningarna handlar om våld. Det finns insatser för vuxna som utsatts för våld i nära relation samt för våldsutövare. Barn som bevittnat eller utsatts för våld utreds inom barn och ungdomsenheterna. Det är angeläget att det finns tillgång till insatser som riktar sig direkt till dessa barn.

Missbruksvård för vuxna

Granskningen av myndighetsutövningen inom missbruksvården för vuxna inom Hägersten-Liljeholmens och Kungsholmens stadsdelsförvaltning visar på vissa utvecklingsbehov vad gäller kvalitetsarbetet.

Vuxenenheterna vid de granskade stadsdelsförvaltningarna har väl sammansatta arbetsgrupper som består av såväl relativt nyutbildade socionomer som erfarna medarbetare med lång yrkeserfarenhet och som har arbetat länge på arbetsplatsen. Arbetsgruppernas sammansättning ger möjlighet till kontinuitet i klientarbetet samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Hägersten-Liljeholmens vuxenenhet har god tillgänglighet genom sin mottagning och har tämligen korta tider för förhandsbedömningar. Vid granskningen framkom att

dokumentationen av förhandsbedömningar behövde ses över så att handläggningsrutinerna överensstämmer med lagstiftningens krav. Vid Kungsholmens vuxenhet var ställningstagandena att inte inleda utredning i regel väl underbyggda men tiderna för förhandsbedömningen var i flera fall alltför långa. Av granskningen framkom vid båda stadsdelsförvaltningarna att även ställningstagandet att inleda LVM²-utredning eller inte kunde ta lång tid. Detta kan inte anses vara förenligt med de skyndsamhetskrav som anges i lagstiftningen.

Under 2013 inkom 67 LVM-anmälningar till Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning och 19 till Kungsholmens stadsdelsförvaltning.³ Ingen LVM-utredning ledde till ansökan om LVM-vård.⁴ Vid de båda granskade enheterna framgick att ställningstagandet att inleda eller inte inleda LVM-utredning kan ta lång tid, upp till en månad eller längre och att vissa allvarliga anmälningar inte utmynnar i att utredning inleds. Tvångsvården ska syfta till att genom behövliga insatser motivera missbrukaren så att han eller hon kan antas vara i stånd att frivilligt medverka till fortsatt behandling och ta emot stöd för att komma ifrån sitt missbruk.⁵

I vissa av de granskade akterna vid båda vuxenheterna saknades utredningar enligt 11 kap 1 § SoL och några utredningar var bristfälliga. Det innebär att det inte gick att utläsa på vilka grunder olika beslut hade fattats. I journalanteckningar framgick likväl att klienten var delaktig i utredningsarbetet och planeringen av insatserna.

Det är viktigt att missbruksvården särskilt uppmärksammar om det finns barn som påverkas av den vuxnes missbruksproblem. Vid Hägersten-Liljeholmens och Kungsholmens vuxenheter har barnperspektivet uppmärksamrats, men behöver tydliggöras och utvecklas ytterligare.

Ekonomiskt bistånd

Resultatet från uppföljningen sammanfattas i följande punkter:

Under de senaste två åren har ett omfattande utvecklingsarbete genomförts inom ekonomiskt bistånd. Bedömningen är att även

² LVM Lagen om vård av missbrukare i vissa fall

³ Verksamhetssystem, Paraplysystemet

⁴ Statens institutionsstyrelse

⁵ LVM § 3

resultaten från granskningsrapporterna som genomfördes under perioden 2010-2012 har haft påverkan på det stadsövergripande utvecklingsarbetet och stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingsarbete.

Utredningsarbetet har utvecklats i och med införandet av bedömningsinstrumenten Initial bedömning (IB) och Förutsättningar Inför Arbete (FIA). Bedömningsinstrumentet IB har implementerats vid samtliga enheter, men förändringsplanerna som ersätter de tidigare arbetsplanerna används ännu inte fullt ut. System för uppföljning av användningen av IB behöver utvecklas vid några av de granskade enheterna. System för uppföljning av användningen av FIA behöver utvecklas vid samtliga enheter.

Enligt de intervjuade har barnperspektivet utvecklats, bland annat i och med införandet av kartläggnings- och bedömningsinstrumenten där frågor om barn är obligatoriska. Samtidigt är det viktigt att utveckla dokumentationen i journalanteckningarna, att följa upp barnens situation och i större omfattning analysera hur olika beslut påverkar barnen.

Planering 2015

Under 2014 påbörjades granskning av den myndighetsutövande delen av stadsdelsförvaltningarnas verksamheter för vuxna med fokus på missbruksvården. Denna granskning kommer att fortsätta under 2015. En uppföljning av kvalitetsgranskningen av stadsdelsförvaltningarnas sociala barn- och ungdomsvård kommer också att genomföras under 2015. Granskningen kommer att omfatta myndighetsutövning med fokus på ansökan/anmälan, utredning samt val av insatser och utgå från de kvalitetsområden som definierats av Socialstyrelsen och SKL utifrån bestämmelserna i socialtjänstlagen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas årsrapport för 2014.

Bilaga: Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2014